

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ
УКРАЇНИ**

ПОСТАНОВА

від 4 вересня 2002 року N 983

**Про затвердження Методики розрахунку тарифів на
транспортування та постачання природного газу для
підприємств з газопостачання та газифікації**

Із змінами і доповненнями, внесеними
постановою Національної комісії регулювання електроенергетики України
від 25 червня 2009 року N 749

(З 1 квітня 2017 року ця постанова втрапить чинність згідно з постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 25 лютого 2016 року N 237, враховуючи зміни, внесені постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 24 березня 2016 року N 465)

Згідно з повноваженнями, наданими Указом Президента України від 21.04.98 р. N 335 "Питання Національної комісії регулювання електроенергетики України", постановою Кабінету Міністрів України від 25.12.96 р. N 1548 "Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)", з метою визначення єдиного методологічного підходу до встановлення тарифів на транспортування та постачання природного газу для підприємств з газопостачання та газифікації Національна комісія регулювання електроенергетики України **постановляє**:

1. Затвердити Методику розрахунку тарифів на транспортування та постачання природного газу для підприємств з газопостачання та газифікації (додається).
2. Визнати такою, що втратила чинність, постанову НКРЕ від 22.06.2000 р. N 702 "Про затвердження Методики розрахунку тарифу за надані послуги з транспортування природного газу магістральними та розподільними трубопроводами" в частині, що стосується транспортування природного газу розподільними трубопроводами.

Голова Комісії

Ю. Продан

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Національної комісії
регулювання електроенергетики України
від 4 вересня 2002 р. N 983

МЕТОДИКА

розрахунку тарифів на транспортування та постачання природного газу для підприємств з газопостачання та газифікації

1. Загальні положення

1.1. Методика розрахунку тарифів на транспортування та постачання природного газу для підприємств з газопостачання та газифікації (далі - Методика) розроблена відповідно до Закону України "Про природні монополії", Закону України "Про нафту і газ", Указу Президента України від 21.04.98 N 335 "Питання Національної комісії регулювання електроенергетики України", постанови Кабінету Міністрів України від 25.12.96 N 1548 "Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)" та визначає принципи формування, порядок регулювання і розрахунку тарифів на послуги з транспортування та постачання природного газу для підприємств з газопостачання та газифікації.

1.2. Методика призначена для розрахунку тарифів на послуги з транспортування природного газу розподільними трубопроводами та постачання природного газу за регульованим тарифом для споживачів України.

1.3. Вартість послуг з транспортування та постачання природного газу є складовою відпускної ціни на природний газ для споживачів.

1.4. Оплата послуг з транспортування та постачання природного газу здійснюється споживачами природного газу (замовниками) за тарифами, визначеними згідно з цією Методикою.

1.5. Тарифи, визначені за цією Методикою, повинні забезпечувати підприємствам з газопостачання та газифікації:

покриття економічно обґрунтованих витрат виробництва;

отримання передбаченого планом прибутку, достатнього для забезпечення нормальної виробничо-господарської діяльності;

сплату всіх податків, обов'язкових платежів та бюджетних відрахувань відповідно до чинного законодавства України.

1.6. Тарифи на послуги з транспортування та постачання природного газу є однаковими для всіх замовників цих послуг на території здійснення підприємством ліцензованої діяльності з транспортування природного газу розподільними трубопроводами та постачання природного газу за регульованим тарифом.

1.7. Методика базується на методі, розрахованому на основі витрат (собівартості).

1.8. Методика враховує особливості діяльності підприємств, які транспортують та постачають природний газ споживачам.

1.9. Методика застосовується на підприємствах незалежно від їх форм власності, у структурних підрозділах підприємств, виділених в окрему планово-облікову одиницю, що виконують і надають послуги з транспортування та постачання природного газу.

1.10. Інформація, яка обґрунтовує розрахунки тарифів, та інші вихідні матеріали, що використані при формуванні тарифів, повинні бути доступні для контролю та перевірки Національній комісії регулювання електроенергетики України (НКРЕ).

1.11. При розрахунку тарифів як основний розрахунковий і контрольний показник використовується планова тарифна виручка.

1.12. Тарифи на транспортування та постачання природного газу розраховуються підприємствами з газопостачання та газифікації і надаються для розгляду та затвердження до НКРЕ.

2. Терміни та визначення

У цій Методиці терміни та визначення вживаються в такому значенні:

газопровід - трубопровід, призначений для транспортування газу;

газорозподільні мережі (розподільні трубопроводи) - газопроводи (високого, середнього та низького тиску), які забезпечують транспортування газу від газорозподільних станцій, джерел газопостачання до газорозподільних пунктів, промислових котелень та до споживачів;

газорозподільні підприємства - суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють транспортування природного газу газорозподільними мережами між окремими споживачами;

газопостачальні підприємства - суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють постачання природного газу безпосередньо споживачу на підставі укладених договорів та отримали відповідну ліцензію НКРЕ;

газотранспортні підприємства - суб'єкти підприємницької діяльності, які забезпечують транспортування газу магістральними газопроводами до газорозподільних мереж або до споживачів та отримали відповідну ліцензію НКРЕ;

замовник - суб'єкт підприємницької діяльності (фізична або юридична особа), який уклав з газотранспортним підприємством договір на транспортування природного газу розподільними трубопроводами та постачання природного газу;

ліцензіат - суб'єкт підприємницької діяльності, який в установленому законодавством порядку одержав ліцензію на здійснення підприємницької діяльності з транспортування природного газу розподільними трубопроводами (чи на постачання природного газу за регульованим тарифом);

ліцензія - документ державного зразка, виданий НКРЕ, згідно з яким ліцензіат має право займатися транспортуванням природного газу розподільними трубопроводами (чи постачанням природного газу за регульованим тарифом);

газові прилади, пристрої - плити, котли, водонагрівачі та інше побутове устаткування, в якому використовується газ;

постачання природного газу - послуга, яка передбачає реалізацію природного газу шляхом подачі (транспортування) його до споживача;

тариф на транспортування природного газу - вартість послуг з транспортування 1000 кубічних метрів природного газу газорозподільними мережами, яка забезпечує покриття виправданих витрат, отримання обґрунтованого прибутку, сплату податків, обов'язкових платежів та відрахувань ліцензіата;

тариф на постачання природного газу - вартість послуг з постачання 1000 кубічних метрів природного газу, яка забезпечує покриття виправданих витрат, отримання обґрунтованого прибутку, сплату податків, обов'язкових платежів та відрахувань ліцензіата;

непереборна сила - надзвичайні ситуації атмосферного, техногенного та екологічного характеру, які спричиняють значні аварії в системах газопостачання, внаслідок чого припиняється подача газу;

витрати виробництва - виражені у грошовій формі поточні витрати підприємства на виробництво (надання певних правил).

3. Формування роздрібної ціни

3.1. Підприємства з газопостачання та газифікації мають право одержувати від споживачів, яким вони постачають природний газ, плату за роздрібними цінами, що формуються, виходячи з установлених НКРЕ правил ціноутворення на газ та послуги з його транспортування, зберігання та постачання.

3.2. Роздрібна ціна природного газу для споживачів, якщо інше не встановлено актами законодавства, розраховується за формулою:

$$Ц_p = Ц_{с.з.} + T_{т.м.} + T_{т.р.} + T_{зб.} + T_{п.}, (1)$$

де:

$Ц_p$ - роздрібна ціна природного газу для споживачів, грн./1000 м³;

$Ц_{с.з.}$ - середньозважена ціна природного газу на розрахунковий період, до складу якої входять закупівельні або ціни газу власного видобутку, або ціна, передбачена преїскурантом і затверджена уповноваженим (вищестоящим) органом, грн./1000 м³;

$T_{т.м.}$ - тариф на транспортування природного газу магістральними газопроводами, грн./1000 м³;

$T_{т.р.}$ - тариф на транспортування природного газу газорозподільними мережами, грн./1000 м³;

$T_{зб.}$ - середньозважений тариф на зберігання природного газу, грн./1000 м³;

$T_{п.}$ - тариф на постачання природного газу споживачам, грн./1000 м³.

3.3. Тариф на транспортування природного газу розподільними трубопроводами та тариф на постачання природного газу за регульованим тарифом є складовими загальної ціни реалізації природного газу.

3.4. Витрати підприємства на транспортування 1000 м³ природного газу є основою для розрахунку тарифу на транспортування природного газу розподільними трубопроводами.

3.5. Витрати підприємства на постачання 1000 м³ природного газу є основою для розрахунку тарифу на постачання природного газу.

4. Розрахунок тарифів

4.1. Основними аналітичними показниками при визначенні тарифів на послуги з транспортування і постачання природного газу є витрати підприємства і обсяги протранспортованого та поставленого споживачам природного газу.

4.2. Витрати підприємства на транспортування та постачання природного газу визначаються згідно з національним [Положенням \(стандартом\) бухгалтерського обліку 16 "Витрати"](#) та Методичним положенням по плануванню, обліку і калькулюванню собівартості продукції (робіт, послуг) за економічними елементами витрат на підприємствах з газопостачання та газифікації та їх структурних підрозділах.

Облік витрат підприємствами з газопостачання та газифікації ведеться окремо по кожному виду діяльності, а саме:

витрати на транспортування газорозподільними мережами;

витрати на постачання;

витрати на реалізацію скрапленого газу;

витрати на інші види робіт (послуг).

4.3. Обсяг протранспортованого природного газу визначається за показниками приладів обліку газу.

4.4. Обсяг поставленого споживачам природного газу визначається за показниками приладів обліку газу, а, за відсутності приладів (для населення), за встановленими нормами споживання.

4.5. Для всіх споживачів природного газу, незалежно від категорії, тариф на послуги з транспортування природного газу розподільними трубопроводами єдиний і розраховується за формулою:

$$T_{\text{Т.Р.}} = \frac{B_{\text{ТР}} + П_{\text{р}} + K}{Q_{\text{ТР}} - Q_{\text{ТП}}}, \quad (2)$$

де:

$T_{\text{Т.Р.}}$ - тариф на транспортування природного газу розподільними трубопроводами, грн./1000 м³;

$B_{\text{ТР}}$ - сума експлуатаційних витрат підприємства на транспортування природного газу, розраховується відповідно до Методичного положення по плануванню, обліку і калькулюванню собівартості продукції (робіт, послуг) за економічними елементами на підприємствах по газопостачанню і газифікації, грн.;

П_р - плановий прибуток підприємства, необхідний для забезпечення фінансування інвестицій і надійного газозабезпечення споживачів природного газу, розраховується підприємством з газопостачання та газифікації і затверджується НКРЕ, грн.;

К - кошти, що направляються на обслуговування власного і залученого капіталу та активів, грн.;

Q_{тр} - загальний річний обсяг природного газу, що транспортується розподільними трубопроводами підприємств з газопостачання та газифікації, 1000 м³;

Q_{тп} - власні, нормовані виробничо-технологічні витрати та втрати природного газу (технічно неминучий убуток) підприємства з газопостачання та газифікації, 1000 м³.

Обсяги транспортування природного газу розподільними трубопроводами приймаються у відповідності з договірними, плановими обсягами в розрахунку на рік без врахування власних нормованих виробничо-технологічних витрат та втрат природного газу.

У випадках, якщо договірна компанія не завершена до моменту затвердження тарифів, то обсяги транспортування природного газу визначаються як середній фактичний обсяг за попередні 3 роки з урахуванням прогнозних змін.

4.6. Для усіх споживачів природного газу, незалежно від групи, тариф на послуги з постачання природного газу розраховується за формулою:

$$T_{\Pi} = \frac{B_{\Pi} + P_{\text{р}} + K}{Q_{\Pi}}, \quad (3)$$

де:

T_п - тариф на постачання природного газу, грн./1000 м³;

B_п - сума експлуатаційних витрат підприємства на постачання природного газу споживачам, розраховується відповідно до Методичного положення по плануванню, обліку і калькулюванню собівартості продукції (робіт, послуг) за економічними елементами на підприємствах по газопостачанню і газифікації, грн.;

П_р - плановий прибуток підприємства, необхідний для забезпечення фінансування інвестицій і надійного газозабезпечення споживачів природного газу, розраховується підприємством з газопостачання та газифікації і затверджується НКРЕ, грн.;

К - кошти, що направляються на обслуговування власного і залученого капіталу та активів, грн.;

Q_п - загальний річний обсяг поставленого споживачам природного газу підприємством з газопостачання та газифікації, 1000 м³.

Обсяги постачання природного газу споживачам приймаються у відповідності з договірними, плановими обсягами в розрахунку на рік без врахування власних нормованих виробничо-технологічних витрат та втрат природного газу.

У випадках, якщо договірна компанія не завершена до моменту затвердження тарифів, то обсяги постачання природного газу визначаються як середній фактичний обсяг за попередні 3 роки з урахуванням прогнозних змін.

5. Склад та класифікація витрат

5.1. Сума витрат за елементами приймається для розрахунку на базі звітних даних за попередній рік з урахуванням введення в експлуатацію нових систем газопостачання в плановому періоді та встановлених норм витрат матеріальних ресурсів для виробництва, виконання робіт, надання послуг по обслуговуванню систем газопостачання:

норми витрат праці, розрахунки чисельності та професійного складу робітників;

економічні нормативи: норми амортизаційних відрахувань, відрахувань на соціальні заходи, податків, зборів та інших обов'язкових платежів, передбачених законодавством, тощо.

5.2. Витрати з транспортування природного газу в значній мірі залежать від обсягу робіт при обслуговуванні, утриманні і експлуатації систем газопостачання, а саме:

кількості газопроводів високого, середнього, низького тиску (розподільних мереж), внутрішньоквартальних, внутрішньодворових і споруд на них, ГГРП (головних газорегуляторних пунктів), ГРП (газорегуляторних пунктів), ШРП (шафових регуляторних пунктів), які забезпечують транспортування газу від газорозподільних станцій (ГРС) до усіх споживачів;

кількості станцій катодного захисту;

наявності систем хімзахисту газопроводів від корозії;

наявності систем телемеханіки і зв'язку;

кількості побутових та промислових приладів обліку газу;

кількості газифікованих квартир та опалювальних в них приладів (газових плит, газових водонагрівачів, опалювальних печей тощо);

кількості газифікованих об'єктів, промислових підприємств, підприємств теплокомуненергетики, бюджетних установ і організацій;

утримання усіх вищезазначених систем газопостачання, а також утримання будівель і приміщень, оренда будівель і приміщень;

утримання спеціалізованого автотранспорту;

наявності обчислювальної техніки;

інших адміністративних та загальногосподарських витрат; крім тієї частини, яка розподілена пропорційно обсягу робіт, послуг та інш.;

кількості встановлених приладів обліку газу.

Перелік статей витрат на транспортування природного газу розподільними мережами визначається згідно форми 1-С (газопостачання) "Звіт про надання послуг та фінансові результати діяльності".

Враховуючи специфіку роботи підприємств з транспортування та постачання природного газу, загальноексплуатаційні, загальновиробничі витрати, пов'язані з утриманням і обслуговуванням систем газопостачання і споруд на них, мають стабільний характер і майже не залежать від обсягу транспортування газу.

Витрати на транспортування та постачання природного газу не залежать від кількості протранспортованого (поставленого) газу, але можуть збільшуватись (зменшуватись), враховуючи галузеві фактори (наприклад, введення в дію нових газопроводів і споруд на них; створення нових служб, цехів та інш.).

Величина тарифу на послуги з транспортування 1000 м³ природного газу розподільними мережами повинна забезпечувати покриття виправданих витрат на утримання і розвиток газотранспортної розподільної системи, отримання обґрунтованого прибутку, сплату податків, обов'язкових платежів, зборів та відрахувань в залежності від обсягу протранспортованого природного газу, виходячи з необхідності повного відшкодування усіх витрат протягом планового періоду.

5.3. Витрати з постачання природного газу в значній мірі залежать від обсягу робіт при обслуговуванні: кількості споживачів природного газу, від кількості укладених договорів на постачання природного газу.

До них відносяться витрати, пов'язані з:

проведенням обліку газу;

контролем і розрахунками за спожитий газ, збором коштів від споживачів;

виставленням рахунків;

розрахунками з постачальниками газу;

оформленням актів звірок;

використанням автотранспорту;

використанням обчислювальної техніки;

утриманням вищезазначених служб, діляниць, а також утримання (оренда) будівель, приміщень;

амортизацією основних фондів;

інші адміністративні та загальногосподарські витрати.

Витрати на постачання природного газу за регульованим тарифом визначається згідно форми 1-С (газопостачання) "Звіт про надання послуг та фінансові результати діяльності".

Витрати на постачання природного газу можуть збільшуватись (зменшуватись), враховуючи галузеві фактори (наприклад, введення в дію нових приладів, створення нових служб, цехів та інш.).

Величина тарифу (послуг) на постачання 1000 куб. метрів природного газу розраховується таким чином, щоб забезпечити відшкодування обґрунтованих витрат при обслуговуванні

споживачів газу, отримання прибутку, сплату податків, обов'язкових платежів та відрахувань в залежності від обсягу поставленого газу споживачам протягом планового періоду.

Підставою для визначення фактичних витрат та розрахунку обґрунтованих тарифів на послуги з транспортування та постачання природного газу є звітні дані форми 1-С (газопостачання) "Звіт про надання послуг та фінансові результати діяльності" по видах діяльності за економічними елементами.

5.4. Розрахунок витрат на послуги з транспортування природного газу розподільними мережами розраховується підприємствами з газопостачання та газифікації і затверджується НКРЕ (додаток 1).

5.5. Розрахунок витрат на послуги з постачання природного газу розраховується підприємствами з газопостачання та газифікації і затверджується НКРЕ (додаток 2).

5.6. Плановий прибуток підприємств з газопостачання та газифікації встановлюється таким чином, щоб забезпечити:

фінансування економічно обґрунтованих і узгоджених з НКРЕ програм технічного переоснащення, капітального ремонту, заміни, модернізації, реконструкції, консервації і технічної ліквідації основних виробничих фондів (ОВФ), науково-дослідних, дослідно-конструкторських розробок у частині, що не покривається амортизаційними відрахуваннями;

фінансування економічно обґрунтованих соціальних програм;

сплату податків згідно з діючим законодавством і нормативними актами України;

коштами, що направляються на обслуговування власного і залученого капіталу.

Плановий прибуток підприємств з газопостачання та газифікації визначається, виходячи із затверджених інвестиційних програм розвитку. Підприємства розробляють інвестиційні програми та подають на розгляд до НКРЕ.

Програми, як правило, розробляються на 3 - 5 років та розбиваються по роках та напрямках впровадження.

Інвестиційні програми повинні містити інформацію щодо доцільності впровадження того чи іншого заходу, а також вказувати ефективність від його здійснення.

НКРЕ розглядає представлену програму та приймає рішення щодо врахування витрат програми в повному обсязі чи частково при розрахунку тарифів на транспортування та постачання природного газу.

Підприємства з газопостачання та газифікації звітують перед НКРЕ щодо цільового використання коштів на виконання затверджених інвестиційних програм двічі на рік (за результатами піврічного та річного звітів).

При умові нецільового використання коштів, закладених при розрахунку тарифів, не пов'язаних з виконанням програм, Комісія може прийняти рішення щодо зниження розміру тарифів на транспортування або постачання природного газу.

Розрахунок прибутку, необхідного для забезпечення господарської діяльності підприємства з газопостачання та газифікації, щорічно подається на погодження НКРЕ.

5.7. До складу тарифів на транспортування та постачання природного газу включаються всі податки, обов'язкові платежі та відрахування, обумовлені чинним законодавством України, у тому числі податок на прибуток підприємства.

Податок на додану вартість (ПДВ) при розрахунку тарифів не враховується, а додається до них.

6. Розділ 6 вилучено

(згідно з постановою НКРЕ
від 25.06.2009 р. N 749)

7. Розділ 7 вилучено

(згідно з постановою НКРЕ
від 25.06.2009 р. N 749)

Додаток 1
до Методики розрахунку тарифів на
транспортування природного газу для
підприємств з газопостачання та
газифікації

Розрахунок витрат на послуги з транспортування природного газу розподільними мережами

за _____ 200_ рік по _____

НАЙМЕНУВАННЯ ПОКАЗНИКА	N рядка	ВСЬОГО Факт з початку року	в тому числі			
			Природний газ		Скrapлени й газ	Інші види робіт (послуг)
			Транспортування	Постачання		
I. Витрати на виробництво продукції, робіт, послуг, усього, в тому числі:	04					
1. Матеріальні витрати, з них:	05					
вартість газу на технологічні та власні потреби						
матеріали						

електроенергія						
2. Оплата праці	06					
3. Соціальні нарахування	07					
4. Амортизація	08					
5. Поліпшення основних фондів (до 5 % вартості основних фондів)	09					
6. Інші витрати, в тому числі:	010					
послуги зв'язку						
послуги автотранспорту						
оренда споруд						
вартість технологічної води						
канцелярські витрати						
відрядження						
плата за землю						
проценти за кредит						
послуги сторонніх організацій						
витрати на охорону						
інші податки за рахунок собівартості						
послуги банку						
інші						
II. Прибуток +, збитки -	011					
за рахунок амортизації						
за рахунок прибутку						
III. Чистий прибуток						
IV. Капітальні вкладення, в тому числі:						
за рахунок						

амортизації						
за рахунок прибутку						
V. Дивіденди						
VI. Рентабельність, %	012					
VII. Обсяг робіт, послуг (виручка) за цінами і тарифами з ПДВ	01					
в тому числі ПДВ	02					
Обсяг робіт, послуг без ПДВ	03					
VIII. Обсяги транспорт. газу, млн. м куб.	013					

Керівник підприємства

Головний бухгалтер

Додаток 2
до Методики розрахунку тарифів на транспортування природного газу для підприємств з газопостачання та газифікації

**Розрахунок
витрат на послуги з постачання природного газу**

за _____ 2001 рік по _____

НАЙМЕНУВАННЯ ПОКАЗНИКА	N рядка	ВСЬОГО О Факт з початку року	в тому числі			
			Природний газ		Скrapлени й газ	Інші види робіт (послуг)
			Транспорту - вання	Постачання		

I. Витрати на виробництво продукції, робіт, послуг, усього, в тому числі:	04					
1. Матеріальні витрати, з них:	05					
вартість газу на технологічні та власні потреби						
матеріали						
електроенергія						
2. Оплата праці	06					
3. Соціальні нарахування	07					
4. Амортизація	08					
5. Поліпшення основних фондів (до 5 % вартості основн. фонд.)	09					
6. Інші витрати, в тому числі:	010					
послуги зв'язку						
послуги автотранспорту						
оренда споруд						
вартість технологічної води						
канцелярські витрати						
відрядження						
плата за землю						
проценти за кредит						
послуги сторонніх організацій						
витрати на охорону						
інші податки за рахунок собівартості						
послуги банку						
інші						
II. Прибуток +, збитки -	011					

за рахунок амортизації						
за рахунок прибутку						
III. Чистий прибуток						
IV. Капітальні вкладення, в тому числі:						
за рахунок амортизації						
за рахунок прибутку						
V. Дивіденди						
VI. Рентабельність, %	012					
VII. Обсяг робіт, послуг (виручка) за цінами і тарифами з ПДВ	01					
в тому числі ПДВ	02					
Обсяг робіт, послуг без ПДВ	03					
VIII. Обсяги поставки газу, млн. м куб.	013					

Керівник підприємства

Головний бухгалтер
